

**UCHWAŁA NR XXVI-176/2020
RADY MIEJSKIEJ W WOŁOMINIE**

z dnia 22 grudnia 2020 r.

w sprawie przyjęcia gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii na rok 2021

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 713, z późn. zm.) w związku z art. 4¹ ust. 1, ust. 2 oraz ust. 5 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 2277 z późn.zm.), oraz art. 10 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 2050 z późn.zm.) uchwala się, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się do realizacji „Gminny program profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii na rok 2021”, który stanowi załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Wołomina.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady
Miejskiej w Wołominie

Marek Górski

Gminny program profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii na rok 2021

Wstęp

Głównym celem Gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii na rok 2021 (dalej program) jest zminimalizowanie negatywnych skutków społecznych, w szczególności problemów związanych z piciem alkoholu i używaniem środków psychoaktywnych przez młodzież szkolną oraz szkód zdrowotnych i zaburzeń życia rodzinnego wynikających z używania alkoholu i narkotyków. Problemy alkoholowe wyróżniają się bowiem na tle innych problemów społecznych. Rozmiary szkód spowodowanych przez nadużywanie alkoholu lub innych środków psychoaktywnych oraz ponoszone z ich powodu koszty społeczne, zdrowotne i ekonomiczne są ogromne.

Wszelkie zawarte w Programie działania korespondują z ustawowym wymogiem wydatkowania środków pochodzących z opłat za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych na zadania związane z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych oraz przeciwdziałaniem narkomanii.

Podstawę prawną do podejmowania działań w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii stanowią:

- 1) Ustawa o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi z dnia 26 października 1982 roku (t.j. Dz. U. z 2019 roku poz. 2277),
- 2) Ustawa o przeciwdziałaniu narkomanii z dnia 29 lipca 2005 roku (t.j. Dz. U. z 2020 roku poz. 2050 z późn.zm.),
- 3) Narodowy Program Zdrowia na lata 2016-2020 (t.j. Dz. U. z 2016 roku poz. 1492) obejmujący profilaktykę i rozwiązywanie problemów związanych z używaniem substancji psychoaktywnych, uzależnieniami behawioralnymi i innymi zachowaniami ryzykownymi (cel operacyjny 2).

Rozdział 1.

Ocena sytuacji, analiza danych i zasoby

Diagnoza problemów związanych z używaniem alkoholu oraz innych środków psychoaktywnych na podstawie analizy danych.

I. Picie alkoholu i używanie środków psychoaktywnych przez młodzież szkolną oraz zjawisko przemocy rówieśniczej

Alkohol jest najbardziej rozpowszechnioną substancją psychoaktywną wśród młodzieży. Młodzieży w zdecydowanej większości sięga po napoje alkoholowe przed osiągnięciem pełnoletności. Picie alkoholu i używanie narkotyków wywołują wiele szkód i wpływają negatywnie na rozwój fizyczny, emocjonalny i intelektualny. Osoby, które spożywają alkohol są narażane także na tzw. szkody bieżące tj. jazda pod wpływem alkoholu i związane z tym wypadki, utonięcia, ryzykowne kontakty seksualne (nieplanowane ciążę), przemoc.

1. Postawy abstynenckie wśród młodzieży:

Punktem wyjścia w działaniach profilaktycznych powinny być pozytywne informacje o zachowaniach młodzieży nie podejmującej zachowań ryzykownych. Tymczasem problemem jest skupianie uwagi na trudnościach i problemach młodych ludzi przy jednoczesnym ignorowaniu obrazu ich pozytywnego potencjału. Badania naukowe przeprowadzone przez Instytut Profilaktyki Zintegrowanej na próbie badawczej uczniów klas II i III gimnazjum (w latach 2014-2017) ukazują, że zdecydowana większość młodzieży nie brała udziału w bójkach, nie była sprawcą cyberprzemocy, nie piła alkoholu, nie używała narkotyków/dopalaczy i nie korzystała z pornografii. Z raportu z badań ankietowych przeprowadzonych w 2018 roku wśród uczniów wołomińskich szkół wynika, że: 79,8% uczniów klas 6 SP, 59,4% siódmoklasistów, 24,5% gimnazjalistów (klasy 3) i 11,2% uczniów klas 2 ponadgimnazjalnych nigdy w życiu nie sięgnęło po alkohol („Problemy

związane z piciem alkoholu, używaniem narkotyków i przemocą rówieśniczą w szkole na terenie Wołomina”, lipiec 2018 – raport).

2. Problem picia alkoholu i używania narkotyków:

1) Badania ogólnopolskie:

a) Badania pn. „Używanie substancji psychoaktywnych przez młodzież w 2019r.” wykonane przez Krajowe Biuro ds. Przeciwdziałania Narkomanii, Państwową Agencję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Instytut Psychiatrii i Neurologii – ESPAD wskazują, że:

- młodzież w większości zalicza się do konsumentów alkoholu (głównie piwa),
- rozpowszechnianie picia alkoholu nie wskazuje już zróżnicowania ze względu na płeć

(w poprzednich latach to chłopcy pili częściej – najnowsze badania ukazują, że w czasie ostatnich 30 dni przed badaniem alkohol spożywało 47% dziewcząt i 46% chłopców w grupie wiekowej 15-16 lat). Priorytetem dla profilaktyki powinny być także działania skierowane do samych dziewcząt.

b) Badania „Młodzież 2018” zrealizowane przez Fundację CBOS oraz Kbds.PN wśród uczniów ostatnich klas szkół ponadpodstawowych i szkół ponadgimnazjalnych ukazują, że młodzi ludzie sięgają po alkohol częściej niż po papierosy czy narkotyki.

W ciągu ostatnich 30 dni przed badaniem piwo piło 74%, wino 43% a wódkę 62% uczniów.

c) Jeśli chodzi o narkotyki to młodzież wcześniej eksperymentuje z przetworami konopi, dopiero w następnej kolejności są stymulanty i nowe substancje psychoaktywne - NSP (badania „Analiza jakościowa stylu życia 17-18 letnich użytkowników substancji psychoaktywnych, wzorów i motywów używania substancji oraz innych zachowań problemowych” zrealizowane przez KBds.PN oraz Instytut Psychiatrii i Neurologii – Warszawa 2019).

2) Badania lokalne:

Rozpowszechnienie picia alkoholu i używania narkotyków wśród uczniów wołomińskich szkół ukazują poniższe tabele (Raport z badań „Problemy związane z piciem alkoholu i używaniem substancji psychoaktywnych oraz innych substancji psychoaktywnych oraz przemocą rówieśniczą w szkołach gminy Wołomin, lipiec 2018r.):

Tabela nr 1 - Dane z Ośrodka Profilaktyki i Terapii Uzależnień SPZOZ w Wołominie – raport z badań 2018r.

Klasa	Odsetek uczniów, którzy przynajmniej raz w życiu pili alkohol i używali narkotyków	
	Alkohol	Narkotyki
6 SP	20,2%	4,4%
7 SP	40,6%	7,0%
3 GIM	75,5%	19,4%
2 PG	88,8%	32,4%

Tabela nr 2 - Dane z Ośrodka Profilaktyki i Terapii Uzależnień SPZOZ w Wołominie – raport z badań 2018r.

Klasa	Odsetek uczniów, którzy pili alkohol w ciągu ostatnich 30 dni przed badaniem	
	Dziewczeta	Chłopcy
6 SP	5,5%	11,2%
7 SP	17,9%	17,3%
3 GIM	50,0%	44,4%
2 PG	77,4%	75,9%

Tabela nr 3 - Dane z Ośrodka Profilaktyki i Terapii Uzależnień SPZOZ w Wołominie – raport z badań 2018r.

Klasa	Odsetek uczniów, którzy używali narkotyków (marihuana i haszysz) w ciągu ostatnich 30 dni przed badaniem	
	Dziewczęta	Chłopcy
6 SP	0,0%	0,5%
7 SP	2,0%	2,1%
3 GIM	4,9%	12,1%
2 PG	9,4%	15,0%

Niepokojąco duży odsetek uczniów wołomińskich szkół deklaruje również częste lub regularne picie alkoholu:

- 15,2% uczniów ostatnich klas gimnazjalnych oraz 42,4% licealistów pije alkohol od 3 do 9 razy

w ciągu miesiąca,

- 7,2% uczniów ostatnich klas gimnazjalnych oraz 12,6% licealistów pije alkohol co najmniej 10 razy w ciągu miesiąca.

Analizując badania z 2009 i 2018 roku zauważalny jest trend zacierania się różnic między płciami pod względem rozpowszechnienia picia alkoholu. W ostatnich latach jest to zjawisko bardzo charakterystyczne – dziewczęta piją tak często jak chłopcy a nawet częściej. Wskazują na to również najnowsze badania ESPAD 2019.

3. Przemoc rówieśnicza:

Badania przeprowadzone wśród wołomińskich uczniów ukazują, że zjawisko przemocy rówieśniczej jest wciąż obecne w szkołach. Używanie wulgarnych słów, celowe popchnięcie lub uderzenie to tylko niektóre z zachowań przemocowych, których doświadcza lub które stosuje wołomińska młodzież.

Ocenę poczucia bezpieczeństwa w wołomińskich szkołach przedstawia poniższa tabela:

Tabela nr 4 - Dane z Ośrodka Profilaktyki i Terapii Uzależnień SPZOZ w Wołominie – raport z badań 2018r.

Klasy	Odsetek uczniów którzy udzielili odpowiedzi: zdecydowanie nie i raczej nie	Odsetek uczniów, którym trudno ocenić poczucie bezpieczeństwa	Odsetek uczniów, którzy udzielili odpowiedzi: raczej tak i zdecydowanie tak
6 SP	9,7%	15,4%	74,9%
7 SP	12,8%	20,4%	66,8%
3 GIM	13,7%	9,1%	77,2%
2 PG	8,5%	8,4%	83,1%

Na tej podstawie zasadne jest wdrażanie w wołomińskich placówkach oświatowych działań związanych z profilaktyką zachowań agresywnych.

4. Sposoby spędzania wolnego czasu:

Badania przeprowadzone w 2018 roku wśród uczniów wołomińskich szkół wskazują, że najbardziej popularną formą spędzania wolnego czasu jest korzystanie z komputera i oglądanie telewizji – po ok 80% uczniów klas 6 i 7 szkół podstawowych oraz 3 gimnazjum i 2 ponadgimnazjalnych. W pozalekcyjnych zajęciach sportowych (codziennie bądź przynajmniej raz w tygodniu) uczestniczy:

- 46% uczniów klas 6 SP,
- 26% uczniów klas 7 SP,
- 23% uczniów klas 3 GIM,
- 9% uczniów klas 2 PG.

Wśród uczniów wołomińskich szkół aktywnie sport uprawia (zorganizowany w sposób indywidualny):

- 73% uczniów klas 6 SP,
- 60% uczniów klas 7 SP,
- 59% uczniów klas 3 GIM,
- 39 % uczniów klas 2 PG.

Ukazuje to zasadność podejmowania działań kształtujących umiejętności i kompetencje społeczne wśród dzieci i młodzieży w czasie wolnym poprzez wzmacnianie czynników chroniących.

5. Relacje z rodzicami:

Badania naukowe dowodzą, że wiele problemów młodych ludzi jest ze sobą powiązanych, ma dużo wspólnych przyczyn oraz czynników ryzyka. Tymczasem różnym problemom młodzieży skutecznie zapobiegają te same czynniki chroniące: szkoła, religijność i przede wszystkim rodzina. Badania (ESPAD 2019, „Młodzież w czasie epidemii” - kwiecień 2020r. Instytutu Profilaktyki Zintegrowanej) ukazują, że najważniejszymi przewodnikami życiowymi dla młodzieży są rodzice. Między 70% a 80% badanych ma dobre lub bardzo dobre relacje z matką.

Osoby wskazujące rodziców jako przewodników życiowych w mniejszym stopniu ulegają różnym problemom w porównaniu z tymi, którzy nie wskazują żadnego z rodziców jako swoich przewodników.

„Klimat domowy” w opinii uczniów wołomińskich szkół prezentuje poniższa tabela (raport z badań 2018):

Tabela nr 5 - Dane z Ośrodka Profilaktyki i Terapii Uzależnień SPZOZ w Wołominie – raport z badań 2018r.

Klasa	Łączny odsetek uczniów, którzy określili panującą w ich domu atmosferę jako złą lub bardzo złą bądź mieli problem z jednoznacznym określeniem tej atmosfery (dobra lub zła)	Łączny odsetek uczniów, którzy kilka razy w miesiącu bądź przynajmniej raz w tygodniu kłócili się z rodzicami
6 SP	9,8%	42,7%
7 SP	15,3%	52,1%
3 GIM	15,5%	56,2%
2 PG	13,2%	50,3%

Bardzo ważne z punktu widzenia realizacji działań profilaktycznych jest więc nieustanne rozwijanie u rodziców umiejętności budowania prawidłowych relacji z dziećmi, kształtowanie relacji opartych na wzajemnym szacunku, pobudzanie rodziców do refleksji nad procesem wychowawczym i stosowanymi metodami wychowawczymi a także wspieranie rodziców w radzeniu sobie z trudnymi sytuacjami wychowawczymi.

II. Rodzinne obciążenia spowodowane nadużywaniem alkoholu i innych środków psychoaktywnych oraz zjawisko przemocy.

1. W Polsce blisko 1 mln dzieci i młodzieży poniżej 18 roku życia ma przynajmniej jednego rodzica z problemem alkoholowym (Rekomendacje do realizowania i finansowania gminnych programów profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych w 2020 roku, PARPA). Dzieci wychowujące się w rodzinach z problemem alkoholowym stanowią grupę ryzyka, ze względu na obciążenia genetyczne, zaniedbania wychowawcze oraz niekorzystne środowisko rozwoju. Ważną formą pomocy tym dzieciom, jest włączenie ich w program realizowany w placówkach wsparcia dziennego. Znaczny odsetek dzieci uczęszczających do tego typu placówek stanowią dzieci wychowujące się w rodzinach przeżywających różne trudności: zaburzenia więzi, problemy związane z alkoholem, narkotykami; zjawisko przemocy; rozwód rodziców (rodziny patchworkowe), nadmierne zapracowanie rodziców, brak zapewnienia podstawowych funkcji opiekuńczo – wychowawczych oraz zaburzone poczucie bezpieczeństwa.

Istotne jest zatem podejmowanie działań mających na celu pomoc rodzinom w opiece i wychowaniu dzieci. Prowadzenie placówek działających w formie opiekuńczej, które zapewniają dzieciom: opiekę i wychowanie, pomoc w odrabianiu lekcji, gry i zabawy, zajęcia psychoedukacyjne i rozwojowe oraz posiłek. Tym bardziej

w dobie pandemii koronawirusa, gdy zawieszona jest rola placówek wsparcia dziennego. Minister Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej już w maju 2020 r. zwracał uwagę na „szczególne znaczenie tych instytucji w realizacji działań profilaktycznych w środowisku najbliższym dziecku i jego rodzinie”. Utrzymywanie kontaktu z dziećmi w okresie pandemii jest szczególnie istotne. Przy braku możliwości bezpośredniego sprawowania opieki rekomendowane jest utrzymywanie kontaktu telefonicznego, online – z wykorzystaniem różnych komunikatorów. Tym bardziej, że dzieci i rodziny, głównie te mające trudności, w sytuacji izolacji społecznej borykają się z jeszcze większymi problemami. W domach gdzie już wcześniej dochodziło do nadużyć wobec najmłodszych (np. przemoc) sytuacja ta może ulec pogorszeniu.

2. Osoby (dorosłe i dzieci) z rodzin, w których występują problemy związane z nadużywaniem alkoholu lub innych środków psychoaktywnych przez jednego z jej członków, doświadczają różnych problemów zdrowotnych i psychologicznych. W takich rodzinach mogą również pojawiać się problemy materialne. W 2015 roku ośrodki pomocy społecznej w całym kraju udzieliły pomocy ok. 85 tys. rodzin z powodu alkoholizmu (Sejm-druk nr 1254).

Istotne z punktu widzenia trwałości i jakości życia rodziny z problemem alkoholowym lub narkotykowym jest objęcie pomocą terapeutyczną wszystkich jej członków.

Tabela nr 6- Dane z Ośrodka Profilaktyki i Terapii Uzależnień SPZOZ w Wołominie

Rok	Dorośli z rodzin z problemem alkoholowym lub narkotykowym korzystający z terapii	Dzieci z rodzin z problemem alkoholowym lub narkotykowym korzystający z terapii
2017	368	78
2018	378	90
2019	353	81

Z danych Ośrodka Profilaktyki i Terapii Uzależnień SPZOZ wynika, że liczba osób korzystających z pomocy terapeutycznej (indywidualnej i grupowej) ze względu na doznane szkody psychiczne, utrzymuje się na podobnym poziomie.

Tabela nr 7 - Dane z Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

Rok	Liczba nowych wniosków, które wpłynęły do GKRPA	Liczba osób wezwanych na posiedzenia GKRPA	Liczba wniosków skierowanych do sądu
2017	50	131	38
2018	60	142	46
2019	59	142	46

Tabela nr 8 – Dane z Ośrodka Pomocy Społecznej w Wołominie (wołomin.naszops.pl/sprawozdania)

Rok	Liczba rodzin korzystających z pomocy socjalnej w związku z występowaniem w rodzinie problemu alkoholizmu lub narkomanii
2017	49
2018	51
2019	57

3. Doświadczenia wyniesione z wychowywania się w rodzinie z problemem alkoholowym mogą doprowadzić do utrwalenia się różnych schematów zachowań i reakcji, które zakłóca funkcjonowanie takich osób w dorosłym życiu. Powstały na takiej płaszczyźnie zespół zaburzeń nazywany jest syndromem DDA (Dorosłych Dzieci Alkoholików). Takie osoby będą w przyszłości potrzebowały profesjonalnej pomocy terapeutycznej. Istotne jest zatem podejmowanie odpowiednich działań (edukacyjnych, psychologicznych bądź interwencyjnych) wobec osób z takim syndromem. W ramach corocznie podejmowanych przez gminę Wołomin programów znajdują się działania skierowane do tej grupy odbiorców. Każdego roku w grupie terapeutycznej dla osób z syndromem DDA uczestniczy ok 15-20 osób, choć zapotrzebowanie jest znacznie większe.

4. Zjawisko przemocy w rodzinie:

Liczne analizy wskazują, że alkohol jest istotnym czynnikiem współwystępującym z przemocą. Badania zrealizowane na zlecenie Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej wśród osób, które doświadczają przemocy wskazują, że 76% osób stosujących przemoc ma problem z nadużywaniem alkoholu.

Ponadto zdecydowana większość sprawców przemocy domowej w momencie jej popełniania jest pod wpływem alkoholu. Z danych Komendy Głównej Policji wynika, że w 2018 roku 58,5% osób podejrzewanych o stosowanie przemocy było pod wpływem alkoholu a w 2019 roku odsetek ten dotyczył 56,8% sprawców przemocy.

Zależność między spożywaniem alkoholu i stosowaniem przemocy w gminie Wołomin ukazują poniższe dane:

Tabela nr 9 - Dane z Komendy Powiatowej Policji w Wołominie

Rok	Liczba założonych niebieskich kart	Odsetek sprawców będący pod wpływem alkoholu
2017	40	82%
2018	59	81%
2019	50	72%

Natomiast Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Wołominie w 2019 roku wszczął procedurę Niebieskiej Karty 100 razy. Przewodniczący Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych brał udział w spotkaniach 62 grup roboczych. Pozwala to zatem wnioskować, że zdecydowana większość sprawców przemocy ma również problem alkoholowy.

Zasadne byłoby zatem prowadzenie działań korekcyjno – edukacyjnych skierowanych do osób stosujących przemoc. Poważnym problemem jest jednak rekrutacja uczestników do takich programów. Brak jest bowiem odpowiednich uregulowań prawnych w tym zakresie. Sądy rzadko orzekają obowiązek uczestnictwa w takich programach i często w ogóle nie egzekwują nałożonego obowiązku. Osoby stosujące przemoc niechętnie zgłaszają się do grup korekcyjno – edukacyjnych. W ubiegłych latach OPTU-SPZOZ prowadził w ramach programu taką grupę. Od 2020r. ze względu na wysokość środków finansowych nie prowadzono grupy dla osób stosujących przemoc. Na terenie powiatu wołomińskiego w Powiatowym Ośrodku Interwencji Kryzysowej w Zielonce funkcjonuje grupa korekcyjno - edukacyjna dla sprawców przemocy w rodzinie. Przy odpowiedniej motywacji mieszkańcy gminy Wołomin stosujący przemoc wobec najbliższych, mają zatem możliwość uczestnictwa w programie zmiany swoich zachowań.

III. Szkody zdrowotne i psychospołeczne spowodowane nadużywaniem i uzależnieniem od alkoholu i innych środków psychoaktywnych.

1. Ponad 80% dorosłych Polaków spożywa alkohol (Sejm – druk nr 1254).
2. Raport z badań pn. „Epidemiologia zaburzeń psychiatrycznych i dostęp do psychiatrycznej opieki zdrowotnej” (Instytut Psychiatrii i Neurologii, Warszawa 2012) podaje liczbę ok. 600 tys. osób uzależnionych od alkoholu i 2,5 mln osób pijących alkohol szkodliwie.
3. Według Światowej Organizacji Zdrowia (WHO) alkohol znajduje się na trzecim miejscu wśród czynników ryzyka dla zdrowia ludzi, a ok. 200 rodzajów innych chorób czy urazów związanych jest z jego spożywaniem. W Polsce każdego roku bezpośrednio i pośrednio z powodu alkoholu umiera kilkanaście tysięcy osób („Rozwiązywanie problemów alkoholowych oraz ograniczanie dostępności alkoholu w gminach i miastach – przewodnik dla samorządowców, K. Łukowska, Warszawa 2018).
4. Każdego roku z powodu uzależnienia leczy się ponad 230 tys. osób. W 2016 roku Narodowy Fundusz Zdrowia wydał na ten cel ponad 411 milionów złotych (źródło: jak wyżej).
5. Badania pn. „Życie w dobie pandemii” zrealizowane przez Instytut Psychologii UŁ (kwiecień 2020r.) wskazują, że ponad połowa badanych osób doświadcza w okresie pandemii natężonego stresu i pogorszenia zdrowia psychicznego. Blisko 30% badanych pije alkohol ryzykownie. Wśród osób, które zwiększyły w dobie pandemii spożycie alkoholu, są osoby pijące częściej przed pandemią i przejawiające gorszy stan zdrowia psychicznego.

6. Podstawową metodą leczenia zaburzeń związanych z uzależnieniami jest psychoterapia – indywidualna i grupowa. Wysokość środków przekazywanych przez NFZ na leczenie osób uzależnionych nie jest jednak wystarczająca do liczby osób zgłaszających się na terapię. Może to skutkować ograniczeniem kompleksowości opieki terapeutycznej – realizacją jedynie podstawowego programu terapii i całkowitym braku lub zaledwie fragmentami programu ponadpodstawowego. PARPA co roku rekomenduje udzielanie przez jednostki samorządu terytorialnego wsparcia placówkom leczenia uzależnień. Dofinansowanie tych placówek zapewni realizację efektywnych programów psychoterapii uzależnienia i współuzależnienia.

Z danych OPTU-SPZOZ w Wołominie wynika, że wzrasta liczba osób, które korzystają z terapii w Poradni Uzależnienia od Alkoholu i w Oddziale Dziennym oraz liczba osób, które uczestniczą w czynnej terapii i przechodzą do terapii pogłębionej – w Ośrodku funkcjonują podwójne grupy na różnych poziomach terapii.

Tabela nr 10 – Dane z Ośrodka Profilaktyki i Terapii Uzależnień SPZOZ w Wołomin.

Rok	Poradnie			
	Poradnia Terapii Uzależnienia od Alkoholu i Współuzależnienia	Poradnia Terapii Uzależnienia od Substancji Psychoaktywnych	Poradnia Leczenia Uzależnień dla Dzieci	Oddział Dzienny Terapii Uzależnienia od Alkoholu
	Liczba przyjętych osób uzależnionych			
2017	611	134	22	93
2018	640	151	19	79
2019	645	116	12	85

Na poziomie gminnym brak jest danych dotyczących ilości osób leczących się w innych ośrodkach ambulatoryjnych (brak rejonizacji) i w ośrodkach całodobowych.

Część osób doznających szkód z tytułu nadużywania bądź uzależnienia od alkoholu lub substancji psychoaktywnych nie korzysta z pomocy w leczeniu odwykowym. Powyższe dane nie ukazują więc rzeczywistej skali problemu. Warto również zaznaczyć, że dzieci które zgłaszają się wcześniej (na początkowym etapie eksperymentowania ze środkami psychoaktywnymi) do tutejszej poradni mają w przyszłości mniejsze problemy z uzależnieniem.

IV. Duża dostępność fizyczna alkoholu

1. Ograniczenie dostępności fizycznej alkoholu to jedno z najskuteczniejszych narzędzi minimalizacji skali problemów alkoholowych. Wyniki badań „Młodzież 2018” (CBOS i KBdsPN 2019, M. Grabowska, M. Gwiazda) ukazują, że 90% badanych nie ma problemu z dostępem do napojów alkoholowych.

Ocenę dostępności napojów alkoholowych w opinii uczniów wołomińskich szkół prezentuje poniższa tabela (raport z wołomińskich badań 2018):

Tabela nr 11 – Dane z Ośrodka Profilaktyki i Terapii Uzależnień SPZOZ w Wołomin.

Rodzaj alkoholu	Uczniowie klas 6 SP	Uczniowie klas 7 SP	Uczniowie klas 3 GIM	Uczniowie klas 2 PG
Piwo	34,9%	50,6%	75,1%	90%
Wino	24,2%	36,9%	67,6%	85%
Wódka	19,2%	31,1%	64,7%	83%

Ponadto przeprowadzone w gminie Wołomin, w lipcu 2017 roku badania metodą „Tajnego klienta” wskazały, że 54% sprzedawców (biorących udział w badaniu) wykazała gotowość sprzedaży alkoholu osobie wyglądającej na nieletnią.

W 2019 roku policjanci KPP w Wołominie monitorowali 40 punktów sprzedaży napojów alkoholowych w zakresie sprzedaży alkoholu osobom nieletnim. W tym samym roku KPP

w Wołominie sporządziła również 24 wnioski do sądu o wszczęcie postępowania o demoralizację w związku ze spożywaniem alkoholu w miejscach publicznych przez osoby nieletnie.

2. Dużym problemem jest również sprzedaż alkoholu osobom nietrzeźwym. Z badań „Tajemniczego klienta” (Wołomin, lipiec 2017r.) wynika, że 100% kasjerów (biorących udział w badaniu) pracujących w wołomińskich supermarketach i na stacjach paliw było gotowych sprzedać alkohol kierowcom wyglądającym na osoby nietrzeźwe.

Bardzo ważne są zatem kontrole punktów sprzedaży oraz dalsza współpraca z Policją w ramach dochodzenia i ukarania przedsiębiorców/sprzedawców, którzy dokonali sprzedaży alkoholu osobie nieletniej. Warto również stale podejmować działania edukacyjne skierowane do właścicieli punktów sprzedaży napojów alkoholowych. Organizacja szkoleń, udział w kampaniach lub prowadzenie badań metodą „tajnego klienta” mogą znacząco wpłynąć na większą świadomość dorosłych, nie tylko sprzedawców ale i innych klientów, którzy częściej mogliby zwracać uwagę w sytuacjach gdy będą świadkami sprzedaży alkoholu osobie nieletniej.

3. Dostępność fizyczną napojów alkoholowych mogą ograniczać tylko jednostki samorządu terytorialnego. W gminie Wołomin na jeden punkt sprzedaży napojów alkoholowych przypada 412 osób, w tym 332 dorosłych (dane na dzień 23.10.2020r.) – liczba ta kilkakrotnie przekracza standardy Światowej Organizacji Zdrowia (według WHO na jeden punkt sprzedaży napojów alkoholowych powinno przypadać 1 – 1,5 tys. osób).

4. Zasoby:

1) Na terenie gminy Wołomin funkcjonuje ambulatoryjna placówka leczenia uzależnień – Ośrodek Profilaktyki i Terapii Uzależnień Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w skład którego wchodzi:

- Poradnia Terapii Uzależnienia od Alkoholu i Współuzależnienia,
- Poradnia Terapii Uzależnienia od Substancji Psychoaktywnych,
- Poradnia Leczenia Uzależnień dla Dzieci,
- Oddział Dzienny Terapii Uzależnienia od Alkoholu.

2) Na terenie gminy działają cztery placówki wsparcia dziennego dla dzieci prowadzone w formie opiekuńczej:

- Świetlica Środowiskowa nr 1 w Wołominie, ul. Mieszka I 16,
- Świetlica Środowiskowa nr 2 w Wołominie, ul. Kurkowa 35,
- Świetlica Środowiskowa nr 3 w Wołominie, ul. Laskowa 4,
- Środowiskowe Ognisko Wychowawcze Towarzystwa Przyjaciół Dzieci w Duczkach, ul. Szosa Jadowska 37.

3) Współpraca z wołomińskimi szkołami i przedszkolami, Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Wołominie, kuratorami Sądu Rejonowego w Wołominie, Komendą Powiatową Policji, Strażą Miejską, Zespołem Interdyscyplinarnym ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie.

4) Bieżąca współpraca z placówkami stacjonarnymi w zakresie leczenia odwykowego.

Rozdział 2.

Plan działania na 2021 rok

Wszystkie zawarte w programie działania będą realizowane zgodnie z uwzględnieniem wymogów sanitarnych obowiązujących w czasie epidemii koronawirusa SARS-CoV-2.

Ze względu na dynamiczną sytuację epidemiologiczną dopuszcza się możliwość nie zrealizowania założonych przy działaniach mierników.

I. Picie alkoholu i używanie środków psychoaktywnych przez młodzież szkolną oraz zjawisko przemocy rówieśniczej

Cel strategiczny: Popularyzowanie działań kształtujących prozdrowotny styl życia.

CELE SZCZEGÓŁOWE	PLANOWANE DZIAŁANIA	WSKAŹNIKI	MIERNIK	PRZEWIDYWANA KWOTA
------------------	---------------------	-----------	---------	--------------------

1. Wsparcie szkół w podejmowaniu działań profilaktyczno – edukacyjnych podkreślających postawy abstynenckie i kształtujących motywację do dbania o zdrowie u dzieci i młodzieży szkolnej oraz umiejętności radzenia sobie w sytuacjach trudnych związanych z przemocą rówieśniczą.	1. Wdrażanie programów profilaktycznych (profilaktyka: uniwersalna, selektywna, wskazująca) adresowanych do dzieci i młodzieży szkolnej oraz osób dorosłych, w szczególności zalecanych w ramach Systemu rekomendacji programów profilaktycznych i promocji zdrowia psychicznego.	Liczba uczestników.	1200	50.000,00 zł
	2. Wdrażanie programów uwzględniających specyfikę dziewcząt jako szczególnych adresatów profilaktyki.	Liczba dziewcząt uczestniczących w programach.	50	10.000,00 zł
2. Kształtowanie umiejętności i kompetencji społecznych wśród dzieci i młodzieży w czasie wolnym poprzez wzmacnianie czynników chroniących.	1. Organizacja zimowych i letnich warsztatów z programem edukacyjno – profilaktycznym.	Liczba uczestników.	100	20.000,00 zł
	2. Organizacja: „Zima w mieście” i „Lato w mieście”- z programem edukacyjno – profilaktycznym	Liczba uczestników.	400	50.000,00 zł

II. Rodzinne obciążenia spowodowane nadużywaniem alkoholu i innych środków psychoaktywnych oraz zjawisko przemocy.

Cel strategiczny: Udzielanie pomocy psychospołecznej rodzinom, w których występują problemy związane z alkoholem, innymi środkami psychoaktywnymi oraz przemocą.

CELE SZCZEGÓŁOWE	PLANOWANE DZIAŁANIA	WSKAŹNIKI	MIERNIK	PRZEWIDYWANA KWOTA
1. Pomoc rodzinom w opiece i wychowaniu dzieci, w szczególności rodzinom doświadczającym trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej.	1. Prowadzenie (w formie opiekuńczej) placówek wsparcia dziennego.	Liczba dzieci uczęszczających do placówek.	75	680.000,00 zł
	2. Inne placówki wsparcia dziennego.		20	15.000,00 zł
2. Wsparcie członków rodzin dotkniętych problemem alkoholowym i narkotykowym.	1. Podejmowanie przez Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych działań wynikających z ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi.	Liczba osób wobec których wszczęto postępowanie wyjaśniające.	Ilość wniosków jakie zostaną złożone do GKRPA	50.000,00 zł
	2. Pomoc psychologiczna dla osób z syndromem DDA.	Liczba osób uczestniczących w terapii.	12	5.000,00 zł
	3. Wsparcie działalności grup samopomocowych AI – Anon.	Liczba osób uczestniczących w spotkaniach grup samopomocowych.	20	-
3. Pomoc osobom doświadczającym przemocy w rodzinie w szczególności z problemami alkoholowymi.	1. Prowadzenie grupy wsparcia z elementami psychoedukacji zwiększającej umiejętności radzenia sobie z przemocą dla osób doświadczających przemocy.	Liczba osób uczestniczących w terapii.	10	5.000,00 zł
	2. Inne działania informacyjno-edukacyjne	Liczba osób	500	30.000,00 zł

	związane z przeciwdziałaniem przemocy.	uczestniczących w wydarzeniu.		
--	--	-------------------------------	--	--

III. Szkody zdrowotne i psychospołeczne spowodowane nadużywaniem i uzależnieniem od alkoholu i innych środków psychoaktywnych.

Cel strategiczny: Zapewnienie kompleksowej opieki terapeutycznej w programie ponadpodstawowym osobom uzależnionym od alkoholu i innych środków psychoaktywnych oraz upowszechnianie informacji na temat ryzyka szkód wynikających z ich używania.

CELE SZCZEGÓŁOWE	PLANOWANE DZIAŁANIA	WSKAŹNIKI	MIERNIK	PRZEWIDYWANA KWOTA
1. Dostęp do ponadpodstawowych programów terapeutycznych skierowanych do osób uzależnionych od alkoholu i innych środków psychoaktywnych.	1. Prowadzenie grupy terapeutycznej utrwalającej zmianę i zapobieganie nawrotom.	Liczba osób uczestniczących w terapii.	10	5.000,00 zł
	2. Prowadzenie grupy terapii pogłębionej – czyli programu dalszego zdrowienia dla osób uzależnionych.	Liczba osób uczestniczących w terapii.	10	5.000,00 zł
	3. Realizacja programu terapii dla problemowych użytkowników przetworów konopi (CANDIS).	Liczba osób uczestniczących w programie.	15	-
	4. Zakup testów do wykrywania substancji psychoaktywnych w organizmie.	Liczba zakupionych testów.	270	1.000,00 zł
2. Prowadzenie działań informacyjno – edukacyjnych dotyczących ryzyka szkód wynikających ze spożywania alkoholu i używania środków psychoaktywnych.	1. Rozpowszechnianie materiałów edukacyjnych dotyczących szkód wynikających z używania alkoholu i środków psychoaktywnych.	Liczba rozpowszechnionych materiałów.	1500	1.000,00 zł
3. Podnoszenie kwalifikacji zawodowych osób pracujących w lecznictwie odwykowym oraz innych osób pracujących z osobami uzależnionymi.	1. Objęcie superwizją programu leczenia odwykowego.	Liczba osób uczestniczących w superwizji.	15	4.000,00 zł

IV. Duża dostępność fizyczna alkoholu.

Cel strategiczny: Ograniczanie dostępności fizycznej napojów alkoholowych oraz diagnoza zjawiska sprzedaży napojów alkoholowych osobom nieletnim.

CELE SZCZEGÓŁOWE	PLANOWANE DZIAŁANIA	WSKAŹNIKI	MIERNIK	PRZEWIDYWANA KWOTA
1. Diagnoza zjawiska sprzedaży napojów alkoholowych osobom nieletnim w gminie Wołomin.	1. Przeprowadzenie badań metodą „Tajnego klienta” diagnozujących zjawisko sprzedaży alkoholu osobom nieletnim.	Liczba punktów sprzedaży objętych badaniem.	Przedsiębiorcy prowadzący sprzedaż napojów alkoholowych na terenie gminy	10.000,00 zł

			Wołomin.	
2. Przestrzeganie zasad i warunków korzystania z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych.	1. Kontrolowanie przez organ zezwalający punktów sprzedaży napojów alkoholowych.	Liczba przeprowadzonych kontroli.	20	-

Rozdział 3.

Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych (GKRPA)

1. Zadania Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych:

- 1) Podejmowanie działań mających na celu zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych i współuzależnionych.
- 2) Udzielanie osobom uzależnionym i członkom ich rodzin pomocy psychospołecznej, w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie:
 - a) przyjmowanie wniosków o zastosowanie leczenia lub objęcie terapią,
 - b) motywowanie do podjęcia leczenia odwykowego,
 - c) kierowanie do biegłych sądowych na badanie w przedmiocie uzależnienia od alkoholu,
 - d) kierowanie spraw do sądu o wydanie orzeczenia o zastosowaniu wobec osób uzależnionych obowiązku poddania się leczeniu w zakładzie lecznictwa odwykowego,
 - e) podejmowanie działań zmierzających zapobieganiu przemocy w rodzinie,
 - f) kierowanie osób uzależnionych i uwikłanych w przemoc domową do specjalistów i instytucji świadczących usługi specjalistyczne.
- 3) Opiniowanie wniosków o wydanie zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych w zakresie zgodności usytuowania punktów sprzedaży z uchwałami Rady Miejskiej.
- 4) Uczestniczenie w kontrolach punktów sprzedaży napojów alkoholowych w ramach upoważnienia Burmistrza.

2. Wynagrodzenie członków GKRPA

- 1) Członkom Komisji za udział w posiedzeniach przysługuje wynagrodzenie w wysokości nieprzekraczającej:
 - a) dla przewodniczącego Komisji 20% przeciętnego wynagrodzenia miesięcznego obowiązującego w poprzednim kwartale ogłoszonego przez Prezesa GUS w Monitorze Polskim – za przewodniczenie Komisji,
 - b) dla członków Komisji 7% przeciętnego wynagrodzenia obowiązującego w poprzednim kwartale ogłoszonego przez Prezesa GUS w Monitorze Polskim – za udział w Komisji.
- 2) Członkom Komisji za udział w pracach zespołów kontrolujących punkty sprzedaży napojów alkoholowych przysługuje wynagrodzenie w wysokości nieprzekraczającej 7% przeciętnego wynagrodzenia obowiązującego w poprzednim kwartale ogłoszonego przez Prezesa GUS w Monitorze Polskim.
- 3) Wynagrodzenia o których mowa w punktach powyższych będą wypłacane w formie diet na podstawie listy obecności z budżetu gminy Wołomin, dział 851, rozdział 85154.

Rozdział 4.

Adresaci, źródła finansowania oraz realizator i koordynator programu

1. Adresaci programu

- 1) program skierowany jest do mieszkańców gminy Wołomin.
- 2) program realizowany będzie przy współpracy z jednostkami organizacyjnymi gminy Wołomin oraz organizacjami pozarządowymi działającymi na terenie gminy Wołomin.

2. Źródła finansowania programu:

Źródłem finansowania programu są środki finansowe budżetu gminy Wołomin zapisane w dziale 851 – ochrona i promocja zdrowia:

- 1) Rozdział 85153 – zwalczanie narkomanii w wysokości 50 000,00 zł
- 2) Rozdział 85154 – przeciwdziałanie alkoholizmowi w wysokości 891 000,00 zł

3. Wydatki na realizację programu:

- 1) Rozdział 85153 – zwalczanie narkomanii, kwota 50 000,00 zł,
- 2) Rozdział 85154 – przeciwdziałanie alkoholizmowi, kwota 796 000,00 zł,
- 3) Rozdział 85418 - przeciwdziałanie i ograniczanie skutków patologii społecznej, kwota 15 000,00 zł,
- 4) Rozdział 85412 - Kolonie i obozy oraz inne formy wypoczynku dzieci i młodzieży, a także szkolenia młodzieży, kwota 50 000,00 zł,
- 5) Rozdział 85205 - działania związane z przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie, kwota 30 000,00 zł.

4. W przypadku konieczności wydatkowania jednorazowo kwoty powyżej 5 000,00 zł na realizację zadań wynikających z niniejszego programu przez Ośrodek Profilaktyki i Terapii Uzależnień Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Wołominie, wymagana jest pisemna zgoda na wniosku, który zawierać będzie szczegółowy opis planowanego działania, Burmistrza lub osoby przez niego upoważnionej (nie dotyczy wynagrodzeń, opłat eksploatacyjnych, czynszu za lokale). Ponadto Burmistrz może zarządzić doraźną kontrolę realizacji wybranych działań pod kątem celowości, zgodności z programem oraz gospodarności.

5. Realizatorem programu jest Ośrodek Profilaktyki i Terapii Uzależnień Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Wołominie oraz Wydział Polityki Społecznej, Urzędu Miejskiego w Wołominie, inne podmioty uprawnione do realizacji zadań ww. programu.

6. Koordynatorem programu jest Wydział Polityki Społecznej Urzędu Miejskiego w Wołominie.